

Summary of Ringing Project for Raptors and Owls in Slovakia from 2002 to 2004

Sumarizácia krúžkovania dravcov a sov v rokoch 2002 až 2004 na Slovensku

Vladimír SLOBODNÍK

Slobodník V 2007: Summary of Ringing Project for Raptors and Owls in Slovakia from 2002 to 2004. Slovak Rapt J, 1: 61-66.

Address for correspondence: Vladimír Slobodník, Správa CHKO Ponitrie, Dlhá 3, SK-971 01 Prievidza, Slovakia. E-mail: vslobod@sopsr.sk

In 2002 a total of 23 835 birds were ringed in Slovakia, of which raptors and owls made up 3.1% (744 ind.). The range of species of all ringed birds covered 152 species, of which raptors and owls made up 15.8% (24 spec.). There was similar representation of raptors and owls among young birds ringed in the nest. In 2002 altogether 3 948 young were ringed, of which 554 young raptors and owls represented 14% of that year's total.

In 2003 a total of 30 761 birds were ringed in Slovakia, of which raptors and owls made up 613 individuals, representing almost 2%. The range of species of all ringed birds covered 164 species, of which raptors and owls made up 16.4% (27 spec.), similarly as in 2002. Reduced numbers of small land mammals in that year resulted in low numbers of young, especially among owls, and this was also reflected in the number of ringed young. Mainly for this reason the representation of young raptors and owls among all young birds ringed in 2003 (5 441 ind.) was only 8.9% (485 ind.).

In 2004 a total of 33 696 birds were ringed in Slovakia, of which 1007 individuals were raptors and owls, representing 2.9%. The range of species of all ringed birds covered 173 species, of which raptors and owls made up 15.6% (27 spec.). Increasing numbers of small land mammals after 2003 and greater activity by several ringers in 2004 resulted in the highest numbers of ringed raptors and owls, as well as their greatest share out of all ringed birds in the three-year period under assessment. This is further confirmed by the representation of young raptors and owls among all young birds ringed in 2004

(6 029), making up 14.4% (866 ind.) (Tab. 1.).

In 2002 24 species of raptors and owls were ringed (17 species of raptor and 7 kinds of owl) with a total number of 744 individuals. Of this number, 544 were young birds in the nest, representing 74.5%. On this occasion two owl species (*Tyto alba*, *Asio otus*) got into the top ten of all non-songbirds ringed in Slovakia, which is not a common phenomenon.

If we analyze that year's results in more detail, we gain further data. The separate numbers of raptors and owls were quite balanced that year. The total of raptors ringed was 377 ind., while the number of owls was only slightly less at 367 ind. (49.3% of the assessed groups of species). Young birds in the nest made up 54% of the raptors ringed (299 ind.) and 46% of the owls (255 ind.).

In 2003 27 species of raptors and owls were ringed (17 species of raptor and 10 kinds of owl) with a total number of 613 individuals. Of this number, 485 were young birds in the nest, representing 79.4%. The year 2003 confirmed the unfavourable situation in the raising of young birds, especially among owls.

If we analyze that year's results in more detail, we gain further interesting data. The representation of owls dropped rapidly compared with the previous year. The total of raptors ringed was 504 ind., but the number of owls was only 109 ind. (17.7% of the assessed groups of species). Young birds in the nest made up almost 86.5% of the raptors ringed (436 ind.), whereas young owls represented about half of that proportion at 44.9% (49 ind.).

In 2004 27 species of raptors and owls were ringed (17 species of raptor and 10 kinds of owl) with a total number of 1007 individuals. Of this number, 866 were young birds in the nest, representing 86%. The year 2004 confirmed an improvement in the situation regarding the raising of young birds among raptors and owls alike.

More detailed analysis of that year's results provides us with further interesting data. The total of raptors ringed was 713 ind., and the number of owls was up to 294 ind., representing 40.7% of the assessed groups of species. For the owls, that means an

increase of more than double the percentage representation compared with the previous year. Numbers of young birds in the nest also rose, making up almost 92% of the raptors ringed (652 ind.), while young owls represented almost 73% of the total (214 ind.).

As with other bird families, in the ringing of raptors and owls we meet with distinct specialization by individual ringers. This means specialization on particular species or groups of species. The following ringers can be presented as examples of specialization (Tab. 2, 3).

Tab. 1. List of ringed raptors and owls in Slovakia from 2002 to 2004.

Tab. 1. Prehľad krúžkovaných dravcov a sov na Slovensku v rokoch 2002 – 2004.

No.	Species	2002			2003			2004		
		pull.	others	Σ	pull.	others	Σ	pull.	others	Σ
1.	<i>Pernis apivorus</i>	2	2	4	14	0	14	2	1	3
2.	<i>Milvus migrans</i>	2	0	2	0	0	0	0	0	0
3.	<i>Milvus milvus</i>	2	0	2	4	0	4	1	0	1
4.	<i>Circaetus gallicus</i>	1	0	1	0	0	0	0	0	0
5.	<i>Circus aeruginosus</i>	3	0	3	9	1	10	18	1	19
6.	<i>Circus cyaneus</i>	0	5	5	1	0	1	0	6	6
7.	<i>Circus pygargus</i>	0	1	1	0	1	1	7	1	8
8.	<i>Accipiter gentilis</i>	10	7	17	31	6	37	34	4	38
9.	<i>Accipiter nisus</i>	22	9	31	0	13	13	3	10	13
10.	<i>Buteo buteo</i>	28	35	63	52	21	73	86	22	108
11.	<i>Buteo lagopus</i>	0	0	0	0	1	1	0	0	0
12.	<i>Aquila pomarina</i>	65	3	68	69	1	70	126	0	126
13.	<i>Aquila heliaca</i>	33	0	33	42	2	44	41	0	41
14.	<i>Aquila chrysaetos</i>	13	0	13	8	2	10	28	1	29
15.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	0	0	0	0	0	0	9	0	9
16.	<i>Falco tinnunculus</i>	67	16	83	112	13	125	188	14	202
17.	<i>Falco vespertinus</i>	1	0	1	0	0	0	3	0	3
18.	<i>Falco columbarius</i>	0	0	0	0	1	1	0	0	0
19.	<i>Falco subbuteo</i>	0	0	0	28	2	30	24	1	25
20.	<i>Falco cherrug</i>	31	0	31	30	4	34	32	0	32
21.	<i>Falco peregrinus</i>	19	0	19	36	0	36	50	0	50
22.	<i>Tyto alba</i>	142	28	170	21	9	30	29	13	42
23.	<i>Otus scops</i>	6	2	8	0	1	1	0	1	1
24.	<i>Bubo bubo</i>	24	0	24	8	0	8	30	3	33
25.	<i>Glaucidium passerinu</i>	0	0	0	0	1	1	0	1	1
26.	<i>Athene noctua</i>	0	0	0	0	3	3	0	1	1
27.	<i>Strix aluco</i>	62	4	66	6	3	9	100	8	108
28.	<i>Strix uralensis</i>	8	0	8	3	5	8	40	2	42
29.	<i>Asio otus</i>	13	61	74	11	35	46	10	38	48
30.	<i>Asio flammeus</i>	0	17	17	0	1	1	0	10	10
31.	<i>Aegolius funereus</i>	0	0	0	0	2	2	5	3	8
Σ	2002: 24 species 2003: 27 species 2004: 27 species	554	190	744	485	128	613	866	141	1007

Tab. 2. Specialization by ringers on particular species of some raptors and owls in Slovakia.
Tab. 2. Špecializácia jednotlivých krúžkovateľov na vybrané druhy dravcov a sov na Slovensku.

Ringer	specialization
DANKO Štefan	<i>Aquila heliaca, Aquila pomarina</i>
DRAVECKÝ Miroslav	<i>Aquila pomarina</i>
CHAVKO Jozef	<i>Falco cherrug, Falco peregrinus, Aquila heliaca</i>
KAŇUCH Pavol	<i>Aquila pomarina</i>
KARASKA Dušan	<i>Aquila pomarina, Strix uralensis, Buteo buteo</i>
KORŇAN Ján	<i>Aquila chrysaetos</i>
KRIŠTÍN Anton	<i>Otus scops</i>
LENGYEL Jozef	<i>Circus cyaneus, Circus aeruginosus, Asio flammeus</i>
MACEK Metod	<i>Aquila chrysaetos, Falco peregrinus</i>
MADERIČ Boris	<i>Milvus milvus, Milvus migrans, Aquila pomarina</i>
MIHÓK Jozef	<i>Aquila pomarina, Accipiter gentilis, Falco subbuteo, Falco tinnunculus, Strix uralensis, Buteo buteo</i>
SÁROSSY Martin	<i>Tyto alba</i>
ŠIMÁK Ladislav	<i>Aquila chrysaetos</i>
ŠNÍRER Ladislav	<i>Aquila heliaca, Falco peregrinus, Haliaeetus albicilla</i>
ŠOTNÁR Karol	<i>Aquila pomarina, Accipiter gentilis, Buteo buteo</i>
TRNKA Alfréd	<i>Circus aeruginosus</i>

In Slovakia, thanks to the activity of Ladislav Šnirer, production of local rings (larger types) began in 2001 and still continues to date – from inside his tower-block flat in Partizánske. In 2001 he made rings with diameters of 25, 20, 16, 12, 9 and 7 mm (i.e. types A, B, C, D, E, H). Since 2002 (on Štefan Danko's recommendation) he has also made type BL with a diameter of 18 mm, specially for the lesser spotted eagle. The smallest ring types (L, M, N, P, S, T) are made abroad (so far we have ordered them from Poland). Medium-sized ring types (K and LL) are made by Ivan Olejár in Prešov. By no means could we state that the arrangement of financing for ring production is problem-free. The year 2004 was a case in point: that autumn Martin Sárossy and I prepared a project worth about 200 000 SKK, only to discover at the end of the year that all grants which were supposed to be paid out of state funds were blocked because of the gale disaster in the High Tatras. For this reason at present we need sponsors much more than ever before.

On the other hand, we do have some more pleasant information. Even after this short period of ringing with Slovak rings, every year dozens of return reports are now coming in from abroad. It is natural that most of these return reports come from Hungary or Poland. It is also true that the vast majority consists of reports on swans and seagulls (more than 80%), but we also have data about eagles.

The most interesting are three reports on Lesser spotted eagles (*Aquila pomarina*).

1. One was ringed by Dušan Karaska in Orava on 18th July 2001, and on 27th October 2001 it was found dead in Zambia (distance 6 900 km).

2. The second was ringed by Karol Šotnár in Prievidza district on 18th July 2002, and on 24th September 2002 it was found in a state of exhaustion in Israel. It is pleasing to know that after treatment and recovery it was successfully released again into the wild.

3. The third turned up on 19th July 2004 (having been poisoned) at the Rehabilitation Centre of the Štiavnické Hills Protected Nature Area in Banská Štiavnica, and it had a Polish ring. It was established that this bird was ringed as a lone juvenile at a nest in the Polish Carpathian foothills on 27th June 1999. Again it is pleasing to note that this eagle recovered so well in Banská Štiavnica that on 2nd September 2004 it was released back into the wild in the Žiar nad Hronom district.

To conclude these notes on the successful processing of return reports: All reports to Ringing Centres abroad should pass through the Ringing Centre in Slovakia – not via individual ringers' separate lines. The reason is that the more the Ringing Centres are kept busy by individuals, the longer it takes them to prepare answering reports for the official Ringing Centres – and that also includes ours here in Slovakia.

Tab. 3. Activities of ringers in ringing of raptors and owls during year 2004.

n – number of all ringed individuals, (pull) – no. of ringed young.

Tab. 3. Aktivita krúžkovateľov dravcov a sov v roku 2004.

n- počet všetkých okružkovaných jedincov, (pull) – z toho počet krúžkovaných mláďat.

Species	year 2004		Ringers (numbers of ringed species)
	n	pull	
<i>Pernis apivorus</i>	3	(2)	Šotnár (2 pull), Šnirer (1)
<i>Milvus milvus</i>	1	(1)	Maderič (1 pull)
<i>Haliaeetus albicilla</i>	9	(9)	Šnirer (6 pull), Danko (2 pull), Kubán (1 pull)
<i>Circus aeruginosus</i>	19	(18)	Trnka A (8 pull), Lengyel (6 pull), Kaňuščák (2 pull), Balla, Hošek, Zicha (1 each)
<i>Circus cyaneus</i>	6		Lengyel (5), Kerestúr (1)
<i>Circus pygargus</i>	8	(7)	Kaňuščák (7 pull), Lengyel (1)
<i>Accipiter gentilis</i>	38	(34)	Mihók (29 pull), Šotnár (5 pull), Lengyel, Macek, Matis, Olekšák (1 each)
<i>Accipiter nisus</i>	13	(3)	Karaska (3 pull), Olekšák (5), Sárossy (2), Fábry, Kaňuščák, Slobodník (1 each)
<i>Buteo buteo</i>	108	(86)	Mihók (62 pull), Šotnár (16 pull), Karaska (3 pull), Fábry, Korňan (by 2 pull), Vrlík (1 pull), Slobodník (8), Hapl, Lengyel, Matis, Murin, Olekšák (2 each), Kubán, Kubica, Sviečka a Šrank (1 each)
<i>Aquila pomarina</i>	126	(126)	Dravecký (27), Kaňuch Pa. (24), Karaska (15), Maderič (14), Mihók (12), Danko (8), Macek, Vrlík (5 each), Šotnár (3), Šnirer (2), Boháčik (1)
<i>Aquila heliaca</i>	41	(41)	Danko (14), Šnirer (10), Mihók (9), Chavko (8) – all pull
<i>Aquila chrysaetos</i>	29	(28)	Korňan (9), Šimák (7), Macek (5), Mihók, Šotnár (3 each), Boháčik, Murin (1 each) all pull
<i>Falco tinnunculus</i>	202	(188)	Mihók (149), Krišovský, Lengyel (10 each), Polanský, Vrabel (8 each), Kaňuch Pe., Sárossy (4 each), Kerestúr (3), Macek, Mikšik, Murin, Slobodník, Šipkovský, Šrank (1 each)
<i>Falco vespertinus</i>	3	(3)	Maderič (3 pull)
<i>Falco subbuteo</i>	25	(24)	Mihók (22 pull), Maderič (2 pull), Sviečka (1)
<i>Falco cherrug</i>	32	(32)	Chavko (32 pull)
<i>Falco peregrinus</i>	50	(50)	Chavko (16), Macek (10), Šnirer (8), Hapl (6), Olekšák, Šotnár (3 each), Matis, Mihók (2 each) all pull
<i>Tyto alba</i>	42	(29)	Sárossy (1)(+ 27 pull), Šrank (12), Kerestúr (2 pull)
<i>Otus scops</i>	1		Murin (1)
<i>Bubo bubo</i>	33	(30)	Mihók (8), Kaňuch Pa., Šnirer (4 each), Balla, Kubica (3 each), Fábry, Matis, Slobodník, Vrlík (2 each), Demko, Macek, Šotnár, Šrank (1 each)
<i>G. passerinum</i>	1		Murin (1)
<i>Athene noctua</i>	1		Mihók (1)
<i>Strix aluco</i>	108	(100)	Karaska (47), Šotnár (19), Mihók (14), Šnirer, Slobodník (8 each), Kaňuch Pa. (4), Olekšák (3), Hapl, Kubica (2 each), Demko (1)
<i>Strix uralensis</i>	42	(40)	Mihók (2)(+ 30 pull), Karaska (10 pull)
<i>Asio otus</i>	48	(10)	Lengyel (9), Olekšák, Pjenčák (6 each), Sviečka (5), Matis (4), Krišovský, Vrabel (4 each, no. of 3 pull), Karaska (3 pull), Sárossy (1)(+ 1 pull), Balla, Dravecký, Kaňuch Pe., Kubica, Szentandrásy (1 each)
<i>Asio flammeus</i>	10		Lengyel (7), Sviečka (3)
<i>Aegolius funereus</i>	8	(5)	Murin, Sviečka (2 pull each), Olekšák (2), Karaska (1 pull), Matis (1)
	1007	866	

V roku 2002 bolo na Slovensku okružkovaných spolu 23 835 vtákov, z nich dravce a sovy tvoria 3,1 % (744 ex.). Druhové spektrum všetkých okružkovaných vtákov reprezentuje 152 druhov, pričom dravce a sovy tvoria až 15,8 % zastúpenie (24 druhov). Podobné zastúpenie majú dravce a sovy medzi okružkovanými mláďatami na hniezdach. Celkove

bolo v roku 2002 okružkovaných 3 948 mláďat, z ktorých 554 mláďat dravcov a sov v tomto roku predstavuje 14 % zastúpenie.

V roku 2003 bolo na Slovensku okružkovaných spolu 30 761 vtákov, z čoho 613 jedincov tvorili dravce a sovy, čo predstavuje takmer 2 %. Druhové spektrum všetkých okružkovaných vtákov reprezentuje 164 druhov, pričom dravce a sovy tvoria (po-

dobne ako v roku 2002) až 16,4 % zastúpenie (27 druhov). Pokles kvantitivy drobných zemných cicavcov mal za následok nízky počet mláďat, najmä u sov a tento fakt sa prejavil aj v počte okružkovaných mláďat. Najmä z tohoto dôvodu bolo zastúpenie mláďat dravcov a sov medzi všetkými okružkovanými mláďatami (5 441) v roku 2003 len 8,9 % (485 mláďat).

V roku **2004** bolo na Slovensku okružkovaných spolu 33 696 vtákov, z čoho 1007 jedincov tvorili dravce a sovy, čo predstavuje 2,9 %. Druhové spektrum všetkých okružkovaných vtákov reprezentuje 173 druhov, pričom dravce a sovy tvoria až 15,6 % zastúpenie (27 druhov). Nárast kvantitivy drobných zemných cicavcov po roku 2003 a zvýšená aktivita niekoľkých krúžkovateľov v roku 2004 majú za následok najvyššie počty okružkovaných dravcov a sov, aj najvyšší podiel na všetkých okružkovaných vtákoch za hodnotené trojročné obdobie. Potvrďuje to aj zastúpenie mláďat dravcov a sov medzi všetkými okružkovanými mláďatami (6 029) v roku 2004, čo predstavuje 14,4 % (866 mláďat) (Tab 1).

V roku **2002** bolo okružkovaných 24 druhov dravcov a sov (17 druhov dravcov a 7 druhov sov) v celkovom počte 744 exemplárov. Z tohoto počtu mláďatá na hniezdach tvorili 544 jedincov, čo predstavuje 74,5%. Pritom 2 druhy sov (*Tyto alba*, *Asio otus*) sa dostali do prvej desiatky všetkých okružkovaných nespevavcov na Slovensku, čo nie je bežným javom. Ak výsledky z tohoto roku prehodnotíme podrobnejšie, získame ďalšie údaje. Početné zastúpenie dravcov a sov bolo v tomto roku veľmi vyrovnané. Dravce boli okružkované v počte 377 jedincov a sovy v takmer totožnom množstve 367 ex., čo predstavuje 49,3 % zastúpenie sov z hodnotenej skupiny druhov. Mláďatá na hniezdach u dravcov tvorili 54 % (299 ex.) a u sov 46 % (255 ex.)

V roku **2003** bolo okružkovaných 27 druhov dravcov a sov (17 druhov dravcov a 10 druhov sov) v celkovom počte 613 exemplárov. Z tohoto počtu mláďatá na hniezdach tvorili 485 jedincov, čo predstavuje 79,4 %. Rok 2003 potvrdil nepriaznivú situáciu v odchove mláďat najmä u sov. Ak výsledky z tohoto roku prehodnotíme podrobnejšie, získame ďalšie zaujímavé údaje. Zastúpenie sov oproti minulému roku rapidne pokleslo. Dravce boli okružkované v počte 504 jedincov a sovy len v množstve 109 ex., čo predstavuje len 17,7 % z hodnotenej skupiny druhov. Mláďatá na hniezdach u okružkovaných dravcov tvorili takmer 86,5 % (436 ex.) a u sov boli mláďatá zastúpené 44,9 % (49 ex.).

V roku **2004** bolo okružkovaných 27 druhov dravcov a sov (17 druhov dravcov a 10 druhov sov) v celkovom počte 1007 exemplárov. Z tohoto počtu mláďatá na hniezdach tvorili 866 jedincov, čo predstavuje 86 %. Rok 2004 potvrdil zlepšenie situácie v odchove mláďat u dravcov aj u sov. Podrobnejším prehodnotením výsledkov krúžkovania získame ďalšie zaujímavé údaje. Dravce boli okružkované v počte 713 jedincov a sovy v množstve 294 ex., čo predstavuje 40,7 % z hodnotenej skupiny druhov. U sov je to viac ako 2-násobný nárast percentuálneho zastúpenia oproti predchádzajúcemu roku 2003. Mláďatá taktiež zaznamenali nárast počtov. Na hniezdach u okružkovaných dravcov tvorili takmer 92 % (652 ex.) a u sov boli mláďatá zastúpené takmer 73 % (214 ex.).

Aj pri krúžkovaní dravcov a sov sa stretávame s výraznou špecializáciou jednotlivých krúžkovateľov. Jedná sa o špecializáciu na jednotlivé druhy alebo skupiny druhov. Ako príklady špecializácie možno uviesť nasledovných krúžkovateľov (Tab. 2,3).

Na Slovensku sa zásluhou aktivity Ladislava Šnírera začala v roku 2001 výroba slovenských krúžkov (väčších typov) a pokračuje dodnes – v interiéri jeho panelového bytu v Partizánskom. V roku 2001 boli vyrobené krúžky s priemerom 25, 20, 16, 12, 9 a 7 mm (teda typy A, B, C, D, E, H). Od roku 2002 (na základe doporučenia Štefana Danka) je vyrábaný aj typ BL s priemerom 18 mm, špeciálne pre orla krikľavého. Najmenšie typy krúžkov (L, M, N, P, S, T) sú vyrábané v zahraničí (doteraz sme objednávali z Poľska). Stredne veľké typy krúžkov (K a LL) vyrába pán Ivan Olejár v Prešove. V žiadnom prípade nemôžem konštatovať, že zabezpečovanie financií na výrobu krúžkov je bezproblémové, v roku 2004 skôr naopak. Počas jesene 2004 sme pripravili s Martinom Sárossym projekt na cca 200 000 Sk a v závere roka sme sa dozvedeli, že všetky granty, ktoré majú byť vyplácané zo štátnych financií sú zablokované – kvôli tragédii v Tatrách. Preto v súčasnosti potrebujeme sponzorov oveľa viac ako kedýkoľvek predtým.

Na strane druhej máme aj príjemnejšie informácie. Aj po krátkom období krúžkovania slovenskými krúžkami prichádzajú každoročne desiatky spätných hlásení zo zahraničia. Je prirodzené, že väčšina spätných hlásení pochádza z Maďarska, resp. Poľska. Je faktom, že drvivú väčšinu tvoria údaje o labutiach a čajkách (viac ako 80 %), ale máme aj údaje o orloch.

Najzaujímavejšie sú tri údaje o **orloch kriľavých** (*Aquila pomarina*):

1. Jedného krúžkoval Dušan Karaska 20. júla 2001 na Orave a 27. októbra 2001 bol nájdený uhytný v Zambii (vzdialenosť 6 900 km).

2. Druhého krúžkoval Karol Šotnár 18. júla 2002 v okrese Prievidza a 24. 9. 2002 bol nájdený v stave vyčerpania v Izraeli. Potešiteľné je, že po ošetrení a zosilnení bol úspešne vypustený do voľnej prírody.

3. Tretí sa objavil 19. 7. 2004 (ako priotrávený) v Rehabilitačnej stanici Správy CHKO Štiavnické vrchy v Banskej Štiavnici a mal poľský krúžok. Bolo zistené, že tento jedinec bol krúžkovaný ako

jediné mláďa na hniezde v Podkarpatskej oblasti Poľska dňa 27. 6. 1999. Je potešiteľné, že orol sa v Banskej Štiavnici tak zotavil, že už 2. 9. 2004 bol vypustený do voľnej prírody v okrese Žiar nad Hronom

Záverom poznámka k úspešnému vybavovaniu spätných hlásení. Všetky údaje do zahraničných Krúžkovacích centrál by mali ísť cez Krúžkovaciu centrálu na Slovensku – nie po samostatných linkách jednotlivých krúžkovateľov. Totiž čím viac sú Krúžkovacie centrály zaťažované jednotlivcami, tým dlhšie trvá príprava odpovede pre oficiálne Krúžkovacie centrály – teda aj pre tú našu Slovenskú.

Fig. 1. Young Lesser-spotted eagle (*Aquila pomarina*) ringed with classical ornithological aluminium ring (right leg) in combination with yellow readable plastic ring (left leg). Photo: M. Dravecký

Obr. 1. Mláďa orla kriľavého (*Aquila pomarina*) krúžkované klasickým ornitologickým krúžkom (pravá noha) v kombinácii s odčítateľným žltým umelohmotným krúžkom (ľavá noha). Foto: M. Dravecký